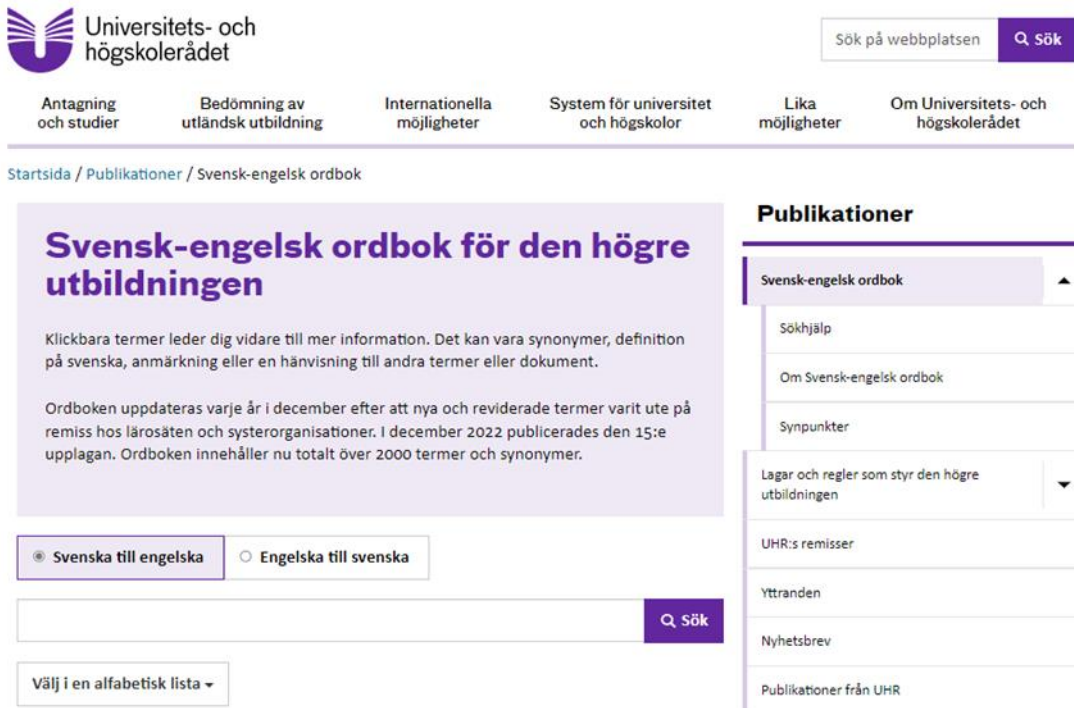

Spikning, spiking, nailing?

Arbetet med Universitets- och högskolerådets svensk-engelska ordbok för den högre utbildningen

Universitets- och högskolerådet

Sök på webbplatsen

Antagning och studier Bedömning av utländsk utbildning Internationella möjligheter System för universitet och högskolor Lika möjligheter Om Universitets- och högskolerådet

Startsida / Publikationer / Svensk-engelsk ordbok

Svensk-engelsk ordbok för den högre utbildningen

Klickbara termer leder dig vidare till mer information. Det kan vara synonymer, definition på svenska, anmärkning eller en hänvisning till andra termer eller dokument.

Ordboken uppdateras varje år i december efter att nya och reviderade termer varit ute på remiss hos lärosäten och systerorganisationer. I december 2022 publicerades den 15:e upplagan. Ordboken innehåller nu totalt över 2000 termer och synonymer.

Svenska till engelska Engelska till svenska

Välj i en alfabetisk lista ▾

Publikationer

- Svensk-engelsk ordbok
- Sökhjälp
- Om Svensk-engelsk ordbok
- Synpunkter
- Lagar och regler som styr den högre utbildningen
- UHR:s remisser
- Yttranden
- Nyhetsbrev
- Publikationer från UHR

Varför arbeta med en ordbok?

- Språklagen:
 - 12 § Myndigheter har ett särskilt ansvar för att svensk terminologi inom deras olika fackområden **finns tillgänglig, används** och **utvecklas**. (Språklagen, SFS 2009:600)
- Förklara ”högskolevärldens” begrepp för olika användargrupper
- Ge översättare termer och ekvivalenter som de har behov av
- Ordboken är ett regeringsuppdrag till Universitets- och högskolerådet

Kompetenser

- Arbetsgrupp inom UHR (inkl. två externa experter) tillför **ämneskompetens**.
- Arbetsgrupp med **översättningskompetens** från svenska till engelska säkerställer ekvivalensen mellan begreppen.
- Referensgrupp med representanter för olika lärosäten, andra myndigheter och studentkårerna tillför **ämnes- och översättningskompetens**.
- Terminolog tillför **terminologikompetens**.

Tre grupperingar – tre steg:

- Projektgruppen: sakkunniga från olika kunskapsområden vid UHR + terminolog och representant för lärosätena reder ut de svenska begreppen. Fokus på definitioner och svenska termer. Sammanställer remissvar.
- Översättargruppen: översättare vid lärosätena. Fokus på engelska ekvivalenter och ev. ekvivalensanmärkningar.
- Referensgruppen: representanter för de svenska lärosätena och andra myndigheter ger projektgruppen viktig input. Saknas ord? Finns ord som bör strykas? Är uppgifterna korrekta?

Utmaningar

- många delområden → behov av många kompetenser
- konsensusförfarande → många inblandade, många remissvar
- många (olika) önskemål om innehållet
- beskriva svensk begreppsvärld på engelska (lokalisering)
- författningar (och deras definitioner) påverkar/styr

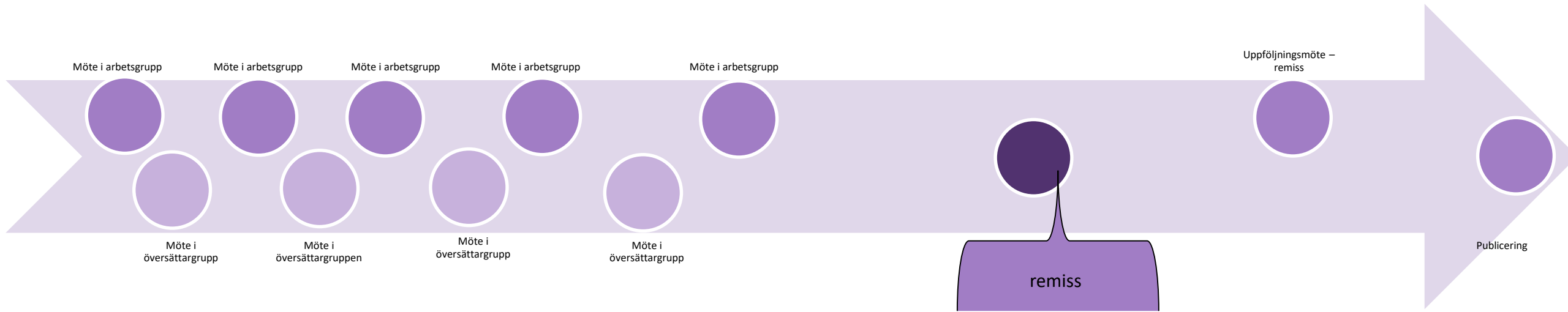
Urval

- efterfrågade termer (svenska och engelska)
- sökstatistik ("nollträffar")
- interna och externa termlistor
- annat underlag (statens offentliga utredningar, lagar)
- enligt tematiska områden (konstnärliga utbildningar, tillgänglighet)

Begreppskategorier

- A. fackspecifika begrepp, dvs. begrepp som hör hemma inom det fackområde som ska behandlas, **den högre utbildningen:**
amanuens, disputation, opponent, student, studiemedel, tentamen
- B. facköverskridande begrepp, dvs. begrepp som hör hemma i två eller flera fackområden, **utbildningssystemet allmänt:**
adjunkt, antagningsbesked, behörighet, betyg, examen, studiebidrag, undervisning, upprop, urval
- C. begrepp som tillhör **näraliggande fackområden:**
anslag, breddad rekrytering, dyslektiker, etnicitet, funktionsnedsättning, hörslinga, remiss
- D. begrepp som tillhör ett **allmänt språkbruk:**
annonsera, anställning, bilaga, föräldraledighet, jämlikhet, verksamhet, värdegrund

Arbetsprocessen

Terminologiskt ordboksprojekt

- Beskrivning av ord och uttryck inom ett visst fackområde.
- Begreppsorienterat arbete.
- Samarbete mellan terminologer och fackexperter.
- Normerande resultat.
- Syftet: inom fackområdet komma överens om definitioner och benämningar – för en effektiv kommunikation. Underlätta översättning.

Termposten delas upp i fält:

Svensk term: Den term som rekommenderas i *första* hand.

Svensk synonym: Den term som rekommenderas i *andra* hand.

Engelsk term, synonym: De översättningar som rekommenderas.

Sökterm: Term som har med begreppet att göra och som finns beskrivet i anmärkningen (till exempel en tidigare använd term, en ledigare form, en mindre precis term). Det leder till att man får träff i rätt termpost även om man söker på en föråldrad term.

Definition: Beskrivning av ett begrepp som ska avgränsa detta begrepp mot andra begrepp. Följer särskilt strikta formregler.

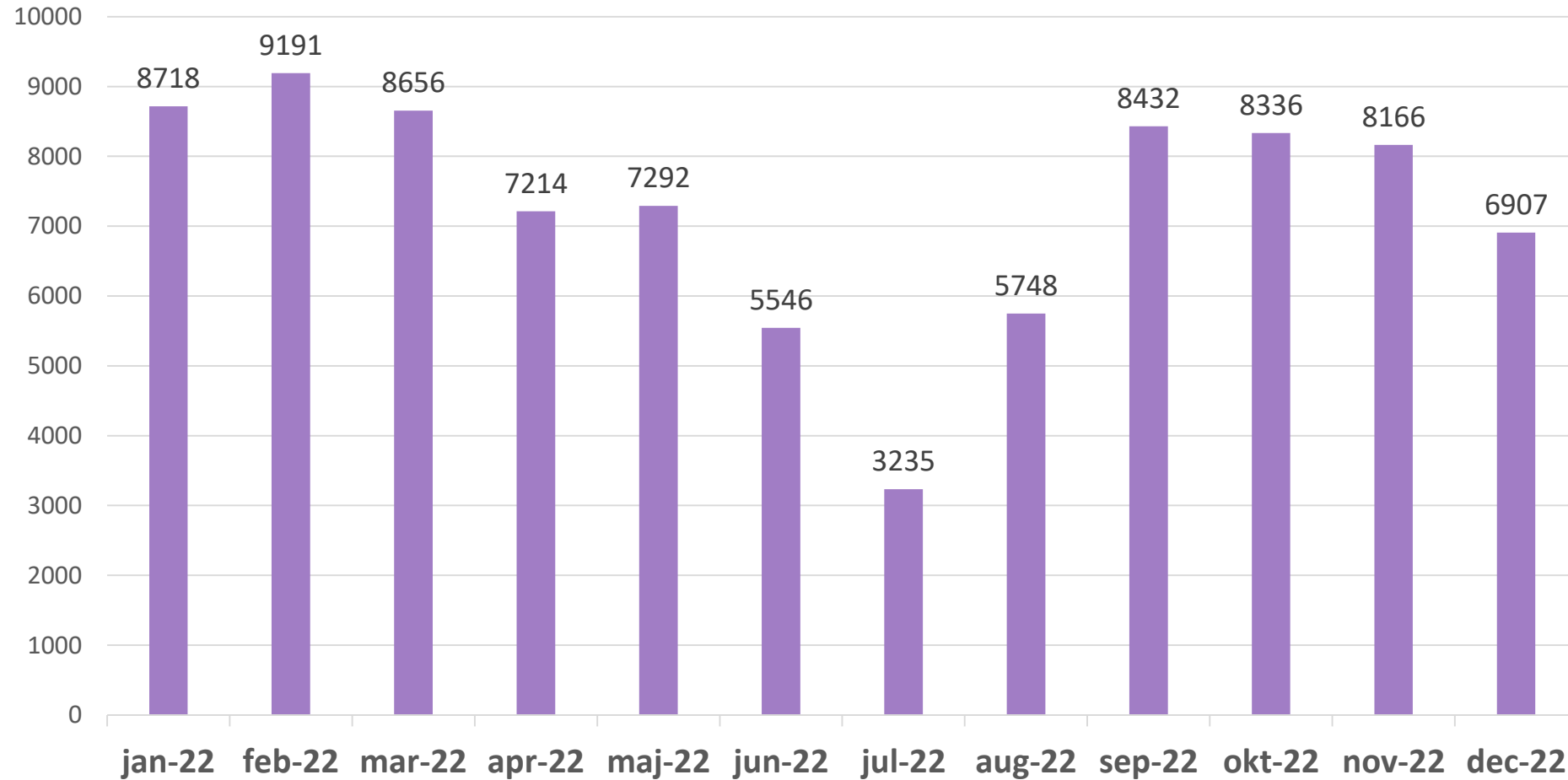
Anmärkning: Information om begreppet som anses relevant men som inte bör förekomma i en terminologiskt utformad definition (exempel, hänvisningar, insnävningar för sammanhanget).

Ekvivalensanmärkning: Information om hur de engelska termerna används eller hur de förhåller sig till de svenska termerna.

Jämför: Länk till annan termpost i ordlistan.

hänvisning: Webblänk till relevant information om begreppet.

Totalt antal sidvisningar inom ordboken per månad under 2022

Ord som sökts mest under 2022 (De röda är nya på årets lista)

1. Docent (369 sökningar)
2. Lektor (327)
3. Forskarutbildning (192)
4. Doktorand (144)
5. Universitetslektor (142)
6. Fristående kurs (115)
7. Huvudområde (112)
8. Examensarbete (110)
9. Prefekt (93)
10. Tillgodoräknande (87)
11. Verksamhetsförlagd utbildning (87)
12. Slutsats (82)
13. Avancerad nivå (75)
14. Grundläggande behörighet (75)
15. Framläggning av avhandling (73)
16. Magisterexamen (72)
17. Kursansvarig (69)
18. Grundutbildning (68)
19. Disputation (64)
20. Kandidatexamen (64)
21. Rektor (64)
22. Kursplan (62)

Ekvivalenser

Hur UHR arbetar med engelska översättningar

Expertis är nyckeln till framgång

Översättargruppen

- Samtliga har översättare som yrke
- Samtliga har en examen i engelska
- Samtliga arbetar på ett svenskt lärosäte (5 representerade)
- 4 av 5 har engelska som modersmål

Remissprocessen

- Översättargruppen får förslag och input från lärosätena som svarar på remissen.
- Ofta bra synpunkter
- Ofta finns ingen konsensus

Vad kan bidra till att arbetet blir svårt/komplicerat?

- Den svenska termen har inte en fast definition
- Det som termen beskriver finns inte i engelsktalande länder
- Brittisk vs. amerikansk engelska
- Olika system – svårt att få ekvivalenter som stämmer, till exempel akademiska titlar
- Namn på någonting – finns oändliga sätt att översätta, till exempel

Spikning = Nailing?

*After the nailing you are invited
to join for nail cake*

Spikning

Svenska

spikning

Engelska

**notification of the date of
the defence of a doctoral
thesis**

I

Anmärkning

Termen *spikning* används inte överallt. En mer förklarande benämning är *tillkännagivande av disputation*.

Ekvivalensanmärkning

Det engelska uttrycket ska snarare ses som en förklaring av det svenska begreppet än en etablerad engelsk term.

Namn för en grupp

svensk term: ämneskollegium

engelsk term: subject committee

engelsk synonym: subject council,

engelsk synonym: syllabus review committee

definition: organ, där alla lärare i ämnet (ämnena) ingår, som formellt beslutar över kursplaner vid lärosätet och kontinuerligt granskar kurserna

anmärkning: Ämneskollegium är sedan 2011 inte grundat i högskoleförordningen och viss variation förekommer bland lärosätena; ofta ingår t.ex. även forskare och doktorander i ämnet. Studentrepresentanter har också rätt att närvara. Liknande funktion kan vid vissa lärosäten ha andra namn, t.ex. utbildningsutskott.

jämför: forskarkollegium

Översättargruppen: Can be called a number of things depending on the mood of the staff at the HEI.

Finns ingen specifik term

svensk term: **parallelläsning**

engelsk term: **take more than 45 credits per semester**

definition: situation när student studerar mer än det maximalt tillåtna antalet högskolepoäng i aktuell antagningsomgång

anmärkning: Parallelläsning omfattar normalt mer än 45 högskolepoäng per termin och kräver ett särskilt tillstånd.
Termen kan även (vardagligt) användas om studier som samtidigt bedrivs på campus och på distans.

jämför: parallelläsningstillstånd

svensk term: **parallelläsningstillstånd**

engelsk term: **permission to take more than 45 credits per semester**

definition: 1. godkänd ansökan som beviljar student parallelläsning
2. godkänd ansökan om parallelläsning

anmärkning:

jämför: parallelläsning

Många svenska termer, få engelska termer

ordinarie examination, ordinarie tentamen, omexamination, omtentamen, plussning, deltentamen, sluttentamen, uppsamlingstentamen, omprövning av betyg

På engelska finns det två saker:

- The initial examination
- A resit if you missed the examination

Svenska

tentamen

Synonym: *tenta*

Engelska

examination

Synonym: *exam*

Definition

prov inom högskoleutbildning

Anmärkning

En traditionell tentamen utgörs av ett skriftligt prov som studenter gör i särskilda salar på lärosätet. Däremot kallas inte alla typer av prov inom högskoleutbildningen för tentamen, såsom exempelvis examenskonsertter vid musikhögskolor.

Använd inte det svenska *examination* som synonym till *tentamen*.

Jämför

[examination](#), [prov](#), [distanstentamen](#)

Svenska

examination

Engelska

summative assessment**Definition**

(inom högskoleväsendet:) process som innebär att en examinator sätter ett betyg utifrån den eller de examinationsformer för bedömning av studenternas prestationer som anges i kursplanen

Anmärkning

Använd inte *examen* eller *tentamen* som synonym till det svenska *examination*.

Jämför

[akademisk examen](#), [examen](#), [tentamen](#)

Nya termer – ”buzz words”

svensk term: **kompetensförsörjning**

engelsk term: skills recruitment, retention and development

engelsk synonym: skills provision

engelsk synonym: skills supply

engelsk synonym: talent management

definition:

anmärkning:

Översättargruppen: Lots of hits for talanghantering. Synonym?

Ekvivalensanmärkning: Which term that is most appropriate depends on the perspective. Political, employer, individual.

Akademiska titlar

Problem innan vi ens börjar översätta:

- UHR har beslutat att använda brittisk engelska
- Många lärare på svenska lärosäten väljer sin egen titel istället för att använda de förslag vi tar fram – de stämmer inte alltid
- Vissa lärosätena i UK använder amerikanska titlar
- Många lärare väljer amerikanska titlar
- Det brittiska systemet för titlar, nivåer och befordring stämmer inte exakt med det amerikanska.
- USA (och Canada bland annat) har tenure, UK har inte det
- Speglar titeln kompetens eller anställningen?
- De flesta svenska titlar är reglerade i Högskoleförordningen

Docent

Svenska

docent

Engelska

docent

Synonymer: *reader, associate professor*
(amerikansk)

Anmärkning

En person som är docent kan sägas inneha en docentur.

Titeln docent är inte reglerad i högskoleförordningen men den som blir docent har i allmänhet breddat och fördjupat sin forskning efter avlagd doktorsexamen. Av hävd kan en docent handleda på alla nivåer och ingå i en betygsnämnd. Titeln är en kompetensmarkering snarare än en anställning, vilket ofta markeras genom beteckningen "oavlönad docent".

Ekvivalensanmärkning

Docent kan användas som engelsk term för det svenska begreppet. Eftersom den svenska titeln *docent* snarare är en kompetensmarkering än en anställning är det i vissa sammanhang mindre lämpligt att på engelska använda termerna *reader* och *associate professor* för detta begrepp.

2023-06-20

Tack!
www.uhr.se